

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V Ljubljani, 23. avgusta.

—r.— Kadar se zgodi velika javna nesreča, tedaj ima slabotno človeštvo navado, da se spušča v rekriminacije in dolženja, da se zateka h kriminalnemu sodniku, ter mu toži svoje gorje, ter zahteva od njega, da naj vrže v ječo vse tiste, ki so zakrivali javno veliko nezgodo. Če je vojskovodja, ki se je s slavo obdan podal v boj, potolčen in premagan povrnil se v osupneno domovino, tedaj nastane hipoma razburjenje proti njemu, in njega najiskrenejši prejšnji častilci kričé, da mora s svojim življenjem poplačati domovine nesrečo, da se mora križati zategadelj, ker je bil tako predrzen, da se je dal potolči in pobiti po sovražnikih. Ali javne nesreče so kakor nevihte, o katerih ne vemo, kdaj bodo prišle, in katerim nasproti je posameznega človeka moč kakor slamica, ki jo je pograbil, ter s sabo odnesel vihar! Najslavnejši vojskovodje morali so v slučajih popustiti bojišče sovražniku, in časih so se podrlé stavbe, katere je zidal najimenitnejši mojster in to po risih, katere je z genijalnim svojim duhom sestavljal leta in leta! Ali človeštvo je pri tacih prilikah jednako razburje nemu morju, ki se ne pomiri poprej, da je dobilo svojo žrtev. Tako hoče tudi javno mnenje, da mora za vsako javno nesrečo nekdo žrtovan biti, če tudi je istina, da vsled te žrtve nezgoda nič manjša ne postane.

Pri javnih nesrečah pa lahko opazujemo še druge elemente, ki z javnim razburjenim mnenjem ničesar opraviti nemajo, ki samo na to prežé, da bi se pri javni nesreči okoristili, da bi si iz javne nesreče napravili dobro špekulacijo! Kadar je povodenj zalila pokrajino, tedaj pofrcavajo nad vodami krokarji in druge take ptice, ter pričakujejo z lačnim želodcem, da bi jim valovi pripluli kaj žrenja. Kadar je boj končan, in se je po bojišči razgrnila črna noč, tedaj se iz svojega zakotja priplazijo tako zvane vojne hičene, ter prično grozovito svoje delovanje, da-si jih obdaje smrt krog in krog, ter jim doni od vseh strani stokanje smrtnozadetih! Kadar gori poslopje, ter se gasilci trudijo v znoji, da bi zadušili ognja razsajalno moč, tedaj se plazi po strani tat, ter skuša, da bi si od rešenih reči kaj prisvojil z dolzimi svojimi prsti! Z jedno besedo nij je nesreče, da bi ne izvabila pregrešnih in egoističnih želj, ki se hočejo realizirati v preplašnji, po nesreči prouzročenem!

Na take in jednake prizore spominamo se nehote, če opazujemo, kako se hoče ustavoverna naša stranka okoristiti pri nesreči, katera je zadela krasno našo bohinjsko dolino. Komaj se je zvedelo, da je slabo zidani stolp porušil se na vitke cerkvene oboke, uže so ti

gospodje politiki prikazali se na mesto ter opazovali situvacijo, in komaj pričakovali, da bi teklo kaj kalne vode, v katerej bi se dalo lahko ribariti. Mrtvih še niso bili izkopali iz smrtonosnih razvalin in ubitih še položili v hladno zemljo, ko so se politične te smrtné ptice uže oglašale, izrekale jasna, pa tudi temna dolženja, da se je lahko mej vrstami bralo, da one še mnogo vedó, o čemer pa zdaj še govoriti nečejo! Prva bomba razpočila se je v dunajskih novinah; potem je stranke tukajšen organček prinesel obširneje poročilo ter preli val v njem krokodilskih solzá, da se je vse cedito. Končno pa se je v Kamniku naročila korespondenca, ki obseza direktne rekriminacije. Stvar je jasna; politična nemška naša stranka hoče si kovati denar iz bohinjske nesreče in na razvalinah bistriške cerkve želi zapaliti politični žrtvenik, kojega plamen naj bi pogoltnil zdanji vladni zistem, ali pa vsaj zdanjega vladnega zastopnika na Kranjskem!

Zategadelj se kriči in natolcuje na vse strani, zategadelj se pošiljajo lažnjive vesti v židovske dunajske liste, zategadelj oglasila se je tudi neslana kamniška glava, ki je v svojej polumeščanskej ošabnosti izgovorila rekriminacijo, ne da bi bila žalostna bohinjska zadeva uže definitivno končana in sodnijsko preiskana!

Mi bodemo prihodnjič o tej stvari še govorili. Danes naj izrečemo le toliko, da se je politična stranka, katera se obnaša tako, kakor so se v tem slučaju obnašali naši ustavoverci, obsodila sama sebe, da nijma taka stranka nikake resnosti in da je jednaka starej ženici, ki pri vodnjaku ali pa pri „kofetu“ čaka na svoje prijateljice, da bi z njimi ogledala dobro ime tega ali onega poštenjaka. V istini nasprotna nam politična klika nij družega, kakor isto, kar bi sam Nemec imenoval „eine politische Klatschbase!“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. avgusta.

„N. Wiener Tagblatt“ poroča, da misli vlada nekaj administrativnih sprememb vpeljati. „Poklicati hoče namreč deželne referente za pojedine **Jugoslovanske** kronovine v ministerstvo. Ti referenti bodo izvoljeni z ozirom na slovansko prebivalstvo, tako da se bodo u. pr. opravilni akti za Spodnjo Štajarsko izročili slovenskemu referentu, Istra in Kranjska dobila svoja referenta. Dozdaj je bilo pri razdelitvi referatov v ministerstvih le merodajen obseg referata; bilo nij češkega, slovenskega, srbo-hrvatskega referenta. Ta stara centralistična organizacija se bode podrla. Pri tem je znamenito čuti, da bode Štajarska administrativno razdeljena tako, da dobi slovenske in nemške refente v ministerstvih“. Tem besedam ne dodajemo nobenega komentara, dokler

nijmo prepričani, da se nij to le rodilo v pisarni Tagblattovej. Morda pa vender uže jedenkrat pride čas, ko se bodo jele tudi nam deliti pravice, nam, ki smo bili toliko in toliko let zatirani, nam zvestim Slovencem.

V zadnjem ča-u govorili so posebno češki listi mnogo o **spravi** z Nemci. A vse te prijazne ponudbe odbijajo ošabno nemški tisti, oni ne hoté vedeti o nikakej spravi in jednakopravnosti, oni še vedno živijo v goljufivej nadi, da zopet zasedejo ministerske stole in ponavljajo ono nezaslišano gospodarjenje, ki je spravilo Avstrijo skoro v prepad, gospodarstvo in obrtnija sta skoro poginila. Toda goljufali se bodo v tej nadi: Dandenes so narodi uže spoznali, da je država zaradi njih, ne oni zaradi države, oni si ne dajo na komando vzeti narodnega jezika svojega in prirojenih pravic.

Vnanje države.

V **Rumuniji** so prouzročili glasovi ogrskih listov, ki so pisali, da so Rumunci mejo ogrsko prestopili, veliko razburjenost in razjarjenost na Magjare. Gotovo nij bilo premodro, da so vroče ogrske glavice zaradi nekaterih malih prestopkov, ki so jih zakrivali le nekoji rumunski kmetje, jeli dolžiti in tožiti cel narod rumunski in nanj rjuti. To ogrsko vpitje gotovo ne bode napravilo miru v Rumunskoj, marveč še bolj bode pospešilo proti-avstrijsko agitacijo.

„Novoji Gazeti“ se je brzojavilo iz **Črne-gore**, da so iz Četinja odšle črnogorske čete na mejo hercegovsko, da varujejo mir. Pred kratkim je prinesel tudi „Nord“ vest, da se snuje v Bosni in Hercegovini nekaka stranka, ki bi organizirala vstajo.

V **Tuneziji** še vedno nij mirno. Razjarjenost mohamedanov proti Evropejcem raste od dne do dne, od trenutka do trenutka. Francoze pa posebno ovira pri njihovem operiranju to, da so zdaj jeli vojaki bolehati in mnogobrojno umirati. Baje da so v mestu Suzi izbudili se nemiri.

Italija je zdaj zelo v zadregi. Znano je, da so bila na več krajih ljudska zborovanja, ki so zahtevala, naj se odpravi garancijski zakon, (to je namreč zakon, ki ureja razmere mej papežem in italijansko vlado). Ali hoče dovoliti tem zborovanjem, da demonstrirajo proti papežu ali pa prepove taka zborovanja? Izdala je razglas, v katerem pravi, da hoče papeža varovati, kakor je zakonito, na drugej strani pa tudi ovirati napade na narodno jednoto.

V **Švici** jeli so zopet z nepopisno nesramnostjo in drznostjo nastopati socialisti. Znano je, da so hoteli imeti v kantonu Zürichu letos socialisti kongres, ker pa jim je bil prepovedan, rekurirali so na zvezno sodišče. Da bi ugodno rešilo ta rekurz, pošiljajo predsedniku pretilna pisma, v katerih mu obetajo gotovo smrt. „Ko bodemo uničili Švico, potem gremo dalje, proti celemu svetu, moči imamo dovolj, prijateljev v obilici, tudi vojaki gredo za nami.“ — Ti ljudje so res prava goba na evropskem telesu.

V angleškem parlamentu sprejeta in potrjena je bila **irska** bila (zemljiščni zakon) in v kratkem stopi v moč. V njej dobili bodo Irci vsaj nekaj pravic. Po tem zakonu ne bode najemnik zemljišča izročen več samovolji lastni-

kovej in če izpolnjuje navadne pogoje pogodbine je na najetem zemljišči tako rekoč sam svoj gospod. Vse najemnike sodi deželno sodišče. On lahko proda svojo pravico do najema in se tako odškoduje za vse poprave, ki jih je naredil na najetem zemljišču. Če se najemniku zdi najemščina prevelika, lahko zahteva, da jo določi sodnija. Dalje se dajejo tudi podpore iz deželne blagajnice in sicer a) v pospeševanje izseljevanja, b) v obdelovanje nekultivirane zemlje in c) da se ustanove mali lastniki. S tem zakonom je vsaj nekoliko olajšano breme do zdaj tolikanj zatiranemu narodu.

Dopisi.

Z Vrhniko 21. avgusta. [Izv. dop.] Od vseh krajev naše drage domovine bere se kateri dopis, samo od starodavnega Nauporta, današnje Vrhniko nij glasu, ako slučaj sem ne zanese kakega tujega dopisovalca, da obelodani delovanje naših „abderitov“. Uzrok, zakaj se nobeden domač dopisovalec ne glasi, je, ker se vsak boji in sramuje popisavati žalostne razmere našega trga, kjer „le tujcem svit se žari“. Čitalnica, katera ima biti steber vsemu narodnemu življenju, je brez vse živahnosti, da si ima lepo število odličnih udov, katerim pa manjka energične vstrajnosti, da bi združenimi močmi delovali v vseh zadevah ter si tako odprli pot do popolne narodne svobode in dosegli spoštovanje tudi pri tujcih. To se nam nikoli ne bode posrečilo, ako se bomo ravnali po nazorih privandranih inostrancev, katere je nesreča nanosila od vseh štirih vetrov. Poglejmo malo Borovnico, kako lepo napreduje v narodnem oziru, ker ne pusti, da bi tujec jej gospodaril. Ganim se torej, na delo, brez oklevanja, dokler je dan! Odlaganje nikoli nič prida nij in pravi čas rad hitro uide; kdor zmeraj čaka na boljšo priliko, ta lahko naposled — nobene več ne najde!

Oglejmo si od tujcev na novo ustanovljeno požarno brambo — feuerwehr; po njih sadu jih boste spoznali. Da so večino zase dobili in sami bili izbrani za kolovodje, ponizali so se toliko, da so se imenovali „Kranjce“, samo da so ljudi varali; iz četrte ure oddaljene vasi nijso hoteli sprejeti ponudbe, da bi skupaj osnovali jedno požarno stražo, ker, ako bi se bili združili, ne bi dosegli svojega namena — nemški komando! Kaj pa so pridobili z mogočnim nemškim komandom? Prvič, da se je število družabnikov pomanjšalo in je nekatere sram udeleževati se javnih svečanostij, kar se je pokazalo 18. avgusta pri svečanejši maši, kjer se je zbralo celih petnajst mož! Gospod častnik razdeli svojih petnajst vernih na „rechts“ in „links“, kakor veli sv. pismo, da bo pravični sodnik storil sodni dan. Straža se jame mešati in gnesti v cerkvi, jeden brambovec je, ne vem ali od strahu pred mogočno besedo „links“ ali od silnega svita stotnikove čeljade, omedlel in padel na tla. Pa ne čudite se tej zmešnjavi, to je tako: Gospodje poveljniki ne znajo slovenskega, prosti stražarji, razen male izjeme, pa nemškega ne! Saj je tudi v Babilonu zaradi tega zmešnjava nastala, ker ljudje nijso znali — nemški.

Iz Črnomlja 11. avgusta. [Izv. dop.] Nijmo se nadejali, da preti Velikoncem od belokranjske strani takova nevarnost, da bi jim mi hoteli odvzeti njih narodnost in jim vsilili slovenski jezik — a resnica je. Vsaj glasoviti „schulverein“ spoznal je pretečo nevarnost in namerava napraviti na skrajnej meji naše fare, na Mavrlu, velikansko tvrdujavo proti navalom Slovencev; zidati hoče šolo. Uže od leta 1876. obstoji na Mavrlu, občini, v kateri je komaj tretjina prebivalcev nemško-ko-

čevska, nekaka šola, v kateri podučuje neki Schwarz, izučen mizar. Napravili so to privatno šolo sami občani, katerim je bilo predaleč pošiljati otroke v Črnomelj. Podučeval je omenjeni Schwarz doslej tam kot privatni učitelj — se ve da, za silo brati, pisati in računati. Letos je pa bogatin Stampfel iz Prage daroval tej občini za napravo nemške šole 2500 for. pod tem pogojem, da se podučuje v jedino zvečavnej nemščini. Ta dar jim nij zadostoval za nakup šole in brzo so se obrnili do „schulvereina“, kateri jim bo posodil, kar bi jim primanjkovalo. Da se pa ustanovi šola z istim namenom, kakor ga „schulverein“ želi, začeli so Kočevarji slovenske svoje soobčane terorizirati in grozili se vsakemu, da ga izbacnejo iz občine, ko ne bi hotel pri obravnavi, katero je razpisalo okrajno glavarstvo, glasovati za napravo nemške šole. In res! Kočevarji in njih slovenski privrženci, kateri po nemškem rajhu trgujejo, zmagali so. Zdaj so potrebovali samo še hiše, kamor bi svoje nemško gnezdo umestili. Dobili so necega krčmarja, kateri jim je svojo prodal. In k sklepu tega kupa došel je z Dunaja žid dr. Adler, iz Kočevja pa vodja Knapp, nadzornik profesor Linhart in neki g. Faber, kot strokovnjak. G. Pirkerja nij bilo — on je baje uže poprej pregledal in dal svoj blagoslov, ljudje vsaj pripovedujejo, da je Mavrlsko šolo obiskal. Sklenili so kup, in nemštvo je rešeno! Iz slovenskega Mavrla zasijala bode trdim mračnjaškim Slovincem nova zora, iz te šole rodil se bode novi Mesija, kateri bo rešil Kočevarje pogube. Gospodje od „schulvereina“ znajo pa tudi govoriti. Te dni pripovedoval mi je Kočevar iz Mavrla, da je „schulverein“ gospodar dvajsetim milijonom in da je dobil celo iz Afrike cel milijon — česa? tega moj poročevalec nij vedel: najbrže peska iz Sahare.

Ljudje so tako zmeteni, da menijo, da jim bo „schulverein“ vse dolgove poplačal, ker je tako bogat. Tako daleč smo uže tedaj prišli, da smo v lastnej svoji zemlji tujci, da nam tujec, kateri je za kazen prišel v naše kraje, hoče zdaj gospodovati in vse to pred očmi zdanjega ministerstva Taaffejevega. Pa kaj hočemo! Saj se drzne celo profesor, kateri nijma v našem okraju nič nadzorovati, — saj se drzne profesor Linhart, kot najglavniši agitator, okrajnega glavarja osobno priti interpelirat, zakaj on nič ne pespešuje delovanja „schulvereina“, se drzne priti misijonarit mej Mavrlčane in jim obetat zlate gradove — za odpad od naroda. Tožna nam majka!

Prvi profesor te šole „schulvereinove“ bode Schwarz; mož, kateri bo gotovo rešil nemštvo, če mu ne preti nobena nevarnost. O času g. Mahkota postal je na Mavrlu „nothlehrer“, poprej je bil mizar. On zna brati, pisati in nekoliko računati, potem je pa njegove učenosti konec. Poprej je podučeval neki tudi slovenski, ali odkar je dobil podporo od „schulvereina“, podučuje samo nemški; kadar pa on sam ne more podučevati, ker ga bog Bacchus muči, ga nadomestuje žena, katera za pečjo sedé pazi, da so otroci v šoli, vmes jim pa tudi — povem iz gotovega vira — na nepopisljiv način pohujšanje daje. In ta Schwarz se baha, da mu je prof. Linhart dal neki „lehrbefähigungszeugnis!“ In g. vodja Knapp ga je v svoji velikoménškej navdušenosti objel in mu dal svojo suknjo, rekoč: „hier hast du einen rock, deutscher bruder!“ Kaj nij to ginljivo?

Pri vseh teh agitacijah, skrivnih in očitnih, pri vsem tem ščuvanju v lastnem delogkrogu,

pa je naš okrajni šolski svet tako miren, kakor bi se to Bog ve kje v devetih deželi godilo. Kje je g. okrajni nadzornik in kje g. župnik, kot krajni šolski nadzornik? Ali sta si dolžnosti svojega posla tako malo v svesti, da si pustita pred nosom tako delati? Pazita naj, da ne bode prepozno delati — ko je uže vrag po noči ljuliko vsejal.

Toliko za danes. Prihodnjič več.

Od Radomlje 11. avgusta. [Izv. dop.]

Lani vsorej in pozneje so slovenski odlični knjižnici skrbeli, da smo Slovenci početkom letošnjega leta dobili dva prav dobra slovenska leposlovna lista. Naš duševni velikan, Jos. Jurčič je pomogel največ, da se je v Ljubljani ustanovil „Ljubljanski Zvon“, ki je slovenski narod veliko bolj oveselil, kot je mislil, da ga bode. Drugi rodoljubi so jeli s Celovca pošiljati „Kres“ mej slovenski svet.

Pisalo se je uže letos po slovenskih časnikih, da bi šli slovenski učitelji na delo, ter početkom novega leta 1882. si ustanovili jeden sam šolski list, ki bi bil veliko bolj obširen in bi tudi po večkrat na mesec zahajal k učiteljem kot dozdanji trije slovenski šolski listi. Koliko bi bilo slovensko učiteljstvo na boljšem, ako bi imelo jeden sam šolski list? Po mojih mislih toliko le: slovenski učitelji bi se potem kot bratje zblížali in tudi kot nehinavski bratje delovali na težavnem polju in večja kolegijalnost bi se gojila mej njimi; slovenski učitelj dobi z jednim listom (za malo krajcarjev) obilo pouka za svojo porabo, ako združimo moči, bomo lahko uspešno odbijali sovražne napade, zlasti od nemškutarije, koja še precej moti nezvestne učitelje.

Zimovo nesramno usiljevanje „schulzeitunge“ bode bolj opešalo, ker bode učitelj imel dober, lahko prav dober slovenski šolski list.

Slovensko učiteljsko društvo se bode oživelo, „krainischer landeslehrerverein“ bode moral propasti in tudi „schulzeitunga“, ker z vsakim udom, ki odpove prijateljstvo g. Zimi, se tudi tri gld. za „schulz.“ izgube.

Nemškutarija mej učiteljstvom bode opešala in se s časoma poizgubila. Novi slovenski šolski list bi v primeri z obilo vsebine ne bil drag, ker je svetovati, da bi bile vse ljudske šole po Slovenskem naročnice njegove. Vsak krajevni šolski svet bi na željo učiteljev rad kupil za 4 ali 5 gld. tak list, ki ima vedno obilo vrednosti za vsako šolo. Vsak zaveden učitelj bode rajši plačal za jeden šolski po 4 ali 5 gld., kakor pa zdaj 6 gld. za dva menj vredna šolska lista. Ne smemo se učitelji zanašati, kdaj nam bode vlada pomela nemškutarijo iz naše sredine, mi sami jo bomo najbolj in najgotovejšje pomeli. Res je nekaterim nemškutarskim šolskim gospodom z nova greben zrastel, a vedite, da je bil jeden izmej najbolj zagrizenih strahov še lani tako preplašen, da se nij upal nič o politiki govoriti, ko ga je pisalec teh vrstic hotel marsikaj vprašati, ter je le povdarjal, da odslej bomo morali le pri šoli ostati, tedaj se ne bode smelo vedno zabavljati in za nemštvo hinavsko slepiti in lagati. Bil je ta mož hudo skesan lani, a letos znova rogovili, kjer le more. Čas je tu, da se slovenski učitelji združimo in vsi trije slovenski šolski listi popusté razkolništvo ter se z novim letom v jednega združijo. Nijmamo izgovora, da naše narodno učiteljstvo nijma dovolj sposobnih močij, da bi se slovensko učiteljstvo na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem ne moglo prav voditi. Na

delo torej! „Vse nam bo lahko storiti, ako združimo moči“.

Iz Istre 22. avgusta. [Izv. dop.] (Šolski napredek na Klanci.) Mnogo more storiti na deželi za probujo, razvoj in napredek našega ljudstva čast. duhovščina, občinsko zastopstvo in učiteljstvo; a še večji je uspeh, ako vsi ti trije faktorji v prijateljski složnosti na to delajo. Tega sem se uže večkrat, osobito pa 11. t. m. o priliki izpraševanja šolske mladine na Klanci prepričal. Klančanje berejo časopise in napravljajo ljudske veselice, šolska mladina je preskrbljena s potrebnim, zna predpisane predmete in se lepo obnaša, ker je pri javnem izpitu dne 11. t. m. v istini pokazala. Za ta veseli napredek tu v tožnej Istri gre zasluga tamošnjemu čast. duhovniku g. Svetu, županu g. Metliki in učitelju g. Grohliju, zato, ker v prijateljski složnosti skupno za šolstvo in našo reč sploh delajo. Bog nam jih ohrani še mnoga leta za izgled in kažipot drugim občanom, kjer se še ne nahaja kaj takega. —

Iz Trsta 23. avgusta. [Izviren dopis.] (Zmes.) Vrnivši se z mnogodnevne potovanja po Istri nijsem v mestu našel skoro nič novega, kar bi zanimalo čitatelje „Slov. Nar.“ Naš dnevnik je bil uže kratko omenil, da so Nabrežinjani namestniku Depretisu podelili častno občanstvo. Če pomislimo, da je naš g. namestnik zagrizen ustavoverec, da je vnet Nemec, da je uradni in tudi duševni zastopnik onega napačnega vladnega zistema, ki na Primorskem vse Slovane, Slovence kot Hrvate, zatira, čudili se bomo pač svojim rojakom na Brežini, da v svojej kratkovidnosti take politične burke uganjajo. Če vam je presvitli vladar podelil 200 forintov za napravo primerne vodnjaka, za Boga! kaj ima cesarjeva milost opraviti z g. namestnikom Depretisom? Če namestništvo poroča o naših razmerah in težavah v Beč, stori pač le svojo dolžnost. Zakaj bi zato nakladali načelniku namestništva največje časti, katere kaka občina sploh more podeliti? Rojaki ohranimo v spominu, zakaj smo volili narodne poslance v državni zbor na Dunaji; ne nasprotujmo njih delovanju. Kdor se toliko zpozabi, da najhujšim nasprotnikom naših narodnih želj in narodnih teženj podeljuje občinske časti, vreden je biti podlaga tujčevej peti. „Edinost“, naš tednik, ima zdaj najlepšo priliko o tej reči spregovoriti resno besedo, razjasniti ljudem naše stanje in jih podučiti, ker so političnega pouka toliko potrebni. Dopisnik „Slov. Nar.“ danes ne misli globeje segati, da se mu ne bode precej očitalo, da to ali ono osebo obira in razpor seje.

Za razstavo neprestano pripravljajo dotični odseki. Zdaj inženirji izdelujejo načrte. Inženir Strudthoff je uže dodelal in izročil tak načrt, o katerem se pač še ne ve ali bode obveljal ali ne. Ono stran mesta mislijo prostor Campo Marzio razširiti in sicer s tem, da bi morje zasuli. Potem bi res dobili — dovolj prostora! Zasipanje, pravijo, bode veljalo kakih 30.000 forintov. Kaj je odboru trideset tisoč forintov, ki ima denarjev, kot je po Krasu kamenja.

Uže onkrat sem mislil sprožiti besedo o „Triester Journalu“. V Ljubljani in po drugih slovenskih mestih pač ne vedó, da ta list nijma v Trstu prav nobedne veljave mej trgovci. Tu ga drže le tisti dobrovoljneži, katerim ga upravnistvo usili. Z ozirom na zadnje liste rečenega „Triester Journala“ se mi zdi prav čudno in neumevno, kako naši ljubljanski in kranjski trgovci, pa tudi trgovci iz slovenskega Štajarskega v njem prijavljajo toliko naznanil. Tako

ta list priobčuje po večjem naznanila iz Ljubljane. Najbrže urednik lista hodi okolo in koledova za naznanila v svoj Journal! Zakaj domači trgovci potrosijo toliko denarja ter tujca ž njim pitajo! Le škoda, da se ne da štatiščno dokazati, da našim domačim trgovcem nič ne koristijo naznanila kaj malo razširjenega „Triester Journala“. Podpirajmo rajši domače liste z naznanili; po teh bodo tudi trgovci imeli kaj dobička.

Iz Gorice 21. avgusta. [Izviren dopis.] (Nekaj zakasnjenege.) Cesarjevičevo poroko obhajala je vsa Avstrija slovesno in nolens volens se je tudi naša Gorica tist dan praznično oblekla. Razsvitljenje mesta, godba itd., vse to je bilo tudi pri nas. Z godbo korakalo je tukajšnje dijaštvo; italijanski dijaki vpili so „evviva!“, Nemcev tu nijmamo, Slovincem je bilo pa — zaradi miru, kakor je baje gospod Pantke ukrenil — čujte! prepovedano klicati: „Živio naš presvitli prestolonaslednik! Živela Avstrija! Naši fantje pa so se pomenili mej sabo ter sklenili, vzlic Pantkejevej prepovedi, izraziti svojo slovansko udanost carskej hiši v milem svojem slovanskem jeziku in ponosni smo bili tedaj na jedine dijake, ki so pokazali, da tudi v Gorici bivajo Slovani. Veterani itd., akopram većinom Slovinci, igrali so ón večer fakanapo ter vpili „evviva!“ in Bog vedi kaj.

No, drugi dan je bila na c. kr. gimnaziji velika preiskava. Gospod Pantke je hotel vedeti, kateri so oni slovenski rogovileži, ki se predrznejo svojo udanost do cesarja in domovine v svojem jeziku izražati; najbolj pa ga je jezilo, da so slovenski dijaki po godbi šli na kozarec vina k Taiferju, kjer so se vršile napitnice na cesarjeviča in popevale slovenske pesni. Govoril je tam vaš dopisnik dijakom v pravem avstrijsko-slovanskem duhu ter jim priporočal, naj spoštujejo šolske postave, a zraven tega ne pozabijo, da jih je rodila slovenska mati. Če je presvitli cesarjevič v Trstu in Nabrežini dejanski pokazal, da spoštuje Slovence, da na slovanskej zemlji slovansko odgovarja celo na nemški pozdrav, torej pač tudi nam sme ponosno rabiti naš mili jezik. No, da ne bodem predolgo besedoval, naj povem, da drugi dan so dobili vsi oni dijaki iz nižjega gimnazija od strani g. direktorja Pantkeja „eine grosse Rüge“. „Es wurden auch Reden gehalten beim Taifer“, je dejal strogi mož; da, k meni naj pride, jaz mu povem, kaj se je govorilo. Vsakako vender nekam čudno dé našemu naravnemu čutu za pravo in pravico, če se na gimnaziji kaznuje, kar se na c. kr. realki, vzlic temu, da je direktor trd Nemec, z ozirom na tako slovesni dan dobrohotno pregleda. Morebiti so pa slovenski dijaki tako srečni, da se skrbno nemško oko skrbnega g. vodje posebno rado nanje ozira, ali pa morda g. vodja uho odpira grdim denuncijacijam nasprotnikov slovenskih dijakov? Bilo bi pa bolje, da bi se bil g. direktor pri tej priliki kazal bolj c. kr. avstrijskim uradnikom, nego zagrizenim Nemcem (pravijo, da je rodod Prus) in da bi bil imel svoje bistro oči tam, kjer je morda bolj treba pozornosti, nego tam, kjer so pošteni avstrijski dijaki izkazovali svoje navdušenje do vladarske naše hiše. Ne rečem, da g. Pantke po šolskih postavah utegne imeti prav, a tu bi morala biti izjema.

Umrli je vrli slovenski rodoljub g. profesor Fran Vodopivec in goriški Slovinci hoteli so izkazati pokojnemu poslednjo čast; čitalnica goriška storila je svojo sveto dolžnost, da mu je napravila venec s slovenskim napisom: „Čitalnica goriška svojemu udu“. In dijaki slovenske

narodnosti tudi nijso zaostali, nego krepko se postavili na narodno stališče, posebno šestošolci, ter napravili svojemu rojaku-učitelju krasen venec s trobojnimi trakovi in napisom: „Vrlemu rodoljubu šestošolci“. Pa ta ubogi nedolžni napis razgrel je nemško kri gospodu Pantkeju in zopet je bila preiskava na dnevnem redu. Mogočni gospod direktor zahteval je v šestej šoli, naj vstanejo vsi oni, ki so naredili to velikansko demonstracijo, ta naglavni greh zoper nemški duh! Vstali so vsi Slovinci, izimši jedno kukavico. Mož je srpo gledal — naj bo, a delal se je g. Pantke celo norca iz nas Slovencev s tem, ka je rekel, da „niti v „višjih krogih“ se to nij dopalo, pa da Slovinci se ne smemo tako „po konci stezati!“ Kje pa so ti „višji krogi“? Morda par nemških civilnih ali vojaških prijateljev gospoda ravnatelja? Gosp. Pantkeju moram povedati, da goriška čitalnica sme razobešati svojo slovansko zastavo, kadar jej drago in to vsled dovoljenja, katero je pač višje, nego njegovi pruski kimovci. Tudi tu je bila gotovo kaka židovska denuncijacija vmes, ki bi rada spravila vse slovenske dijake ob kredit. S prstom bi lahko pokazal na kacega Abrahamovega sina, pa — naj bo.

Lani so bili dijaki v Solkanu, plačevala se jim je tam pijača, ker so prav dobro peli. A g. direktor je rekel, da so gostje (tisti, ki so dajali za vino!) bili — nezadovoljni! Lahe je tedaj oprostil s temi le besedami: „Nicht war, Sie waren zum ersten mal dort?“, a uboge Slovence je — ozmerjal. Kje je jednakopravnost? Tudi „Ljubljanski Zvon“ peče g. vodjo, a na vprašanje, kakšen je „Zvon“, dobil je pomirljiv odgovor od necega veljavnega moža.

Imam še nekaj v torbi, kar bom povedal drug pot. Čitatelji „Slovenskega Naroda“ pa naj se ne hudujejo, da je stvar izšla tako kasno. B.

Národna svečanost v Borovnici

21. avgusta 1881.

„Vremena bodo se zjasnila“ —

Modrica naša! stoj mi na strani, da vredno obrišem to svečanost. Se vé, da ne smem prehajati preveč v drobtine, ker nij ni časa ni prostora temu.

Le malo dnij je za nami, kar smo praznovali tako svečano in s tolicim pridom „národni praznik notranjski“ v Logatci, kjer je bilo na tisoče naroda na nogah, in uže ima ta praznik brdsko sestrico na strani.

Veliko smo sicer pričakovali ob ugodnem vremenu od svečanosti, katero je napravljalo „narodno bralno društvo“ v Borovnici v slavo prečastitemu zlatomašniku A. Jugovicu, ob jednem z blagoslovljenjem društvene zastave, kajti vedeli smo, kdo vodi priprave; a našli smo iznenada več, veliko več!

O „notranjskem národnem prazniku“ trdil je nepristan mož, kateri drži na častnem mestu tehtnico „miru in reda“ v roci, da se čudi izglednemu redu in čednemu vedenju štirih tisoč zbranega naroda, pristavil je, da priča to, ka je notranjski ljud posebno zaveden, zrel in izobražen. No, da je to splošna resnica, pri-trduje spet Borovnica, kajti mej dvema tisoči zbranega naroda pod milim nebom vladal je do poslednjega ravno takšen izgleden red.

In na to smo lahko ponosni in s tem lahko računimo! To tudi naši narodni vešateli, naši renegatje, naši poklicani in nepoklicani germanizatorji s strahom in grozo spregledujejo; zato jih zvija in lomi krč, ker jim v lice tacim dokazom gine najzadnji up! Preklicano je nam malo mari, kako njihov natedni

„Buteljček“ naziva naše impozantne narodne slavnosti: „Spektakelfeier“ ali kot si bodi; mi smo srečni pri tem in uživamo zares prav pravcat „Hochgenuss“. Samo to jim na vsa usta povemo, da se nam oni zdé prenenavarni, ka bi se mi zbirali zavoljo njih in klicali na „črno vojsko“ ter širili punt zoper nje. Kaj še! Mi imamo pred očmi omiko, napredek in blagostanje svojega naroda! Brezdomovinci, zbobnajte vi kdaj kaj vkup! Mi bomo prav zadovoljni, če boste rabili vi jednaka sredstva in na jednaki način zoper nas „ščuvali“. Ali mi vemo iz dolge skušnje, kako vi delate z resnico in pravico ako imate moč, kako vi vrat zavijate vsemu, kar nij „vom reinsten Wasser“ vaše. O, se poznamo, gospoda!

Bog daj, da bi v najzadnjem kotu mile Slovenije rodoljubi porabljali vsako priliko v hiši in na planem buditi, učiti naše ljudstvo mu trditi in jekleniti narodno zavest in narodni ponos in mu vzdigovati materialno blagostanje! Vsak zavedenec, kdor je sposoben, naj dela in dela, tukaj nij potreba imena in naslovov ali celó prvaškega diploma. In kdor dela več nego je navadna sveta dolžnost narodnjaku, naj služi pametno priznanje, ne zaveda naj se mu zavest, da je kaj koristil. In narod sam je dan danes uže tako pregleden in praktičen, da hoče groš, ki ima pravi žvenk! Tako, ako si zmožen, delaj za narod! Dragi bralec, milostiva bralka, odpusti mi te splošne uvodne besede, hodi dalje z menoj v prijazno Borovnico.

Borovnica je uže po svojem čudovitem vijaduktu svetovno znamenita. Ko pridrdraš s hitrim hlaponom preko ravnega ljubljanskega polja v podnožje z zelenimi gozdi obrastenih gričev, za katerimi gledajo notranjski hribje in za temi višje goré, te iznenadi velikanska stavba borovniškega mosta. In ob kraji potnikovo okó tako ljubko vabi lepa, velika vas po dolgem razpostavljena v ozke, rodovitnej dolinici. Čedne, bele hiše in krog njih trdna gospodarska poslopja, za temi redni sadni vrtovi, marljivo obdelano polje, umno razvrščeni travniki, ob potoku dobro oskrbljene žage, vse to ti glasno pravi, da vlada tukaj bister um, da dela pridna slovenska roka, da se strinja todi poduk z uspehom.

Glej to ti je narodna Borovnica vsak dan! Stopimo pa danes v ljubljeno vas, ko praznuje dvojen praznik, zlato mašo duhovnega očeta, ki ima neprecenljivih zaslug na vse kraje v svojej župi in pa svečano blagoslovljenje svoje narodne zastave. Hitimo predno pridejo ljubljanski in drugi gostje, da se udeležimo potem popoludanske in večerne zabave, da vidimo „Sokolovo“ telovadbo, da čujemo zopet enkrat izurjeni ljubljanski zbor, da slišimo govore, da vidimo, kar se bode godilo na slavnostnem prostoru, ki leži na holmu precej pod kolodvorom. Dve je ura in mogočni zvon vabi narod k litanijam. Brdsko ljudstvo nas srečava, vsacemu odseva na obrazu sreča in zadovoljnost, da uživa toti dan. In kako prazno obleko odela si je naša vas! Takoj pri vhodu ti kliče na primernem mestu s krasnega slavoloka „Bratovski pozdrav“! Njena šola, katera ima komaj na daleč okrog vrstnico po zunanem in po izvrstnem, značajnem svojem učiteljstvu, slavi s transparentom „dobrotnika mladine“. Povsodi gledaš pomenljive napise, zelene mlaje, narodne in cesarske zastave; vse se pred nami tako ljubko razvija in križa ter si spet tako ukusno sega v roké. „Oh sinoči je bilo še le lepó“, trdi pohleven starec videč nas, kako se ču-

dimo, vse je brlelo v svetlih lučicah, godli so in se iz srca veselili povsodi, kaj tacega nijmo doživeli in ne bodo za nami...“ Borovnica napravila je namreč razsvitlavo in svečano večernico svojemu čislaneu župniku.

Čas beži, posebno, ker smo se nekaj zamudili pri čaši rujnega vinca pri gostoljubnej slovenskej materi. Krenimo zdaj na kolodvor k sprejemu Ljubljancin in ž njimi dalje k slavnosti...

(Dalje prih.)

Domače stvari.

— (Za pogorelce v Matenjej vasi) je dovolil deželni odbor 200 gld. podpore.

— (Poverjeniki banke „Slavije“) sešli so se danes v Ljubljano v posvetovanje.

— (Carina.) C. kr. ministerstvo za trgovino je naznanilo trgovinskej in obrtnej zbornici, da je s postavo od 23. julija 1881. leta št. 320 občna carinska tarifa za kraljevino italijansko se nekoliko premenila. Preklicala se je namreč carina ali col na izvozu iz Italije za: vole in bike, krave, junice, mlade bike, teleta, prašiče, meso frišno in pripravljeno, kuretino in sir. To blago se sme odslej prosto vsake izvoznine iz Italije na Avstro-Ogersko izvažati in plača se v Avstriji le carina, katero tarifa za blago italijanskega izvora ali dela pri uvažanju na Avstro-Ogersko določa za te stvari.

— (Iz Hotedršice) smo prejeli naslednje vrstice od 23. t. m.: „Danes smo od polu dveh do polu štirih popoldne ogledovali v škafo vode zatemnelo in rudečkasto solnce. Videli smo, da je imelo čez sredo črno in rudečo progo in ravno tako krog sebe. Tudi je bilo videti, kakor da solnce včasih malo trepetalo. (? Če bi se bila pa le — voda tresla? Ur.) Marsikateri je sodil, da je solnce mrkalo. Drugi pak so si domišljali, da pomeni sodni dan, potres ali kako drugo nezgodo, kakor Bohinjcem, predno se je zvonik podrl!“

— (Toča in vihar) sta 22. dan t. m. ob 2. uri zjutraj hudo poškodovala šoštanski in konjiški okraj.

— (Iz toplice). Slatino je letos do 17. t. m. obiskalo 1837, Krapinske toplice pa do 5. t. m. 1159 oseb. V Radegund jih je do 6. t. m. prišlo 602.

Javna zahvala.

Podpisani odbor šteje si v čast gospodu županu iz Borovnice, slavnemu ondašnjemu narodnemu bralnemu društvu za prijazno vabilo k svečanosti blagoslovljenja društvene zastave v nedeljo dne 21. t. m. in vrlim Borovničanjem sploh za bratski sprejem pri prihodu našega društva v Borovnico izrekati po tem potu svojo najiskrinejšo zahvalo; sosebo pa si smatramo v dolžnost zahvaljevati se g. župniku jubilarja Ant. Jugovicu za njega gostoljubnost, kojo nam je blagovolil izkazati, ter iskrenim domoljubkam Borovniškim za krasni laborov venec s trikoloro, s katerim so blagovolile pri tej priliki venčati našo zastavo.

Borovnica in nje prebivalci ostali nam bodo vedno v prijaznem spominu; 21. dan t. m. pa si zabeležimo kot nepozabljiv v naša srca. Živeli rodoljubi Borovniški! Živele Borovniške Slovenke!

V Ljubljani, dne 23. avgusta 1881.

Odbor „Sokola“.

Umrlji so v Ljubljani:

23. avgusta: Regina Sirnik, mestna revica, 47 let, Karlovska cesta št. 9, za pljučnim emfizemom. V deželnej bolnici:

21. avgusta: Josip Grabljevec, delavčev sin, 3 mes., za črevesnim katarom. — Janez Kranjec, delavčev sin, 3 leta, za kozami.

22. avgusta: Tomaž Škrbina, gostač, 72 let, za slabostjo.

Tujci.

23. avgusta:

Pri Slonu: Eisler iz Kaniže. — Frankenberger, Paradeiser z Dunaja. — Islinger iz Regensburga. — Löwit iz Senftenberga.

Pri Malič: Hofbauer iz Celovca. — Tedeschi iz Trsta. — Mally iz Kranja. — Auer iz Monakovega. — Thun iz Radovljice. — Wenusch iz Linca. Pri avstrijskem cesarji: Zottig iz Gorice.

Dunajska borza 24. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)			
Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld.	55
Enotni drž. dolg v srebru	78	"	35
Zlata renta	94	"	10
1860 drž. posojilo	131	"	50
Akcije narodne banke	835	"	"
Kreditne akcije	367	"	25
London	117	"	65
Srebro	—	"	—
Napol.	9	"	34
C. kr. cekini	5	"	55
Državne marke	57	"	30

2000 gld.

leško na leto zaslužijo gostilničarji in kupčevalci. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštnem podvzetju: F. Schlosser, Trst. (419—28)

Gospodarico,

ki zna dobro kuhati in razume domače poslove, ter je čednega obnašanja, lepe zvnajnosti in mlada, išče samostalen, premožen posestnik izven Ljubljane pod jako dobrimi pogoji. (473—2)

Ponudbe s fotografijo naj se pošljejo skoro pod šifro: B. V. na opravništvo „Slov. Naroda“.

Málin,

pol ure od Iga v vasi Kremenici se dá v najem ali proda: málin ima štiri kamne, stope, žago in zraven gospodarsko poslopje, vse novo. Dela je vedno obilo, 1000 gld. plača se takoj, drugo se obresti s 6%. — Več se zve pri Franu Piškurji v Ljubljani. (471—2)

Kdor hoče

(389—15)

slabe zobe

ohraniti, izpale nadomestiti z umetelnimi, dobi svet in pomoč pri

Ehrwerthu, zdravniku za zobe, gospodarska ulica št. 1.

Lepo stanovanje

s 6 sobami, s kuhinjo in hramom v prvem nadstropju v hiši št. 4, Gruberjeve ulice, Karlovske predmestje, v Ljubljani, se odda od sv. Mihela t. l. naprej. — Jedno stanovanje je za 200 gld., drugo pa za 100 gld. (468—2)

Svarilo.

Vse moje dozdanje naročnike opozorujem na to, da je laž, kar pripoveduje moj strije Anton Legat mojim naročnikom, da sem nehal izdelovati peči. Kakor kažejo dotični od mene priobčeni inserati, vstrezam vsem naročilom brzo in ceno. (479)

Fran Legat,

lončarski mojster v Ljubljani.

Cené ure!

Po poštnem povzetju pošiljam in če poslatev ni povoljna, dam denar nazaj. Vsako naročilo je torej neriskirano.

1 cylinder-uro od srebrnega nikla z verižico; prej gld. 12 — zdaj gld. 5.25.

1 anore-uro od srebrnega nikla z verižico; prej gld. 10 — gld. 7.25.

1 srebrno patent-anore-uro prej gld. 25 — zdaj gld. 11.25.

1 srebrno remontoir-uro-Washington z verižico; prej gld. 30 — zdaj gld. 15.

Zlate ure za gospe; prej gld. 40 — zdaj gld. 20.

Zlate remontoirs; prej gld. 100 — zdaj gld. 40.

Jamci se za 5 let.

Ph. Fromm,

Uhrenfabrikant, Rothenurmstrasse gegenüber der Wollzeile, Wien. (429—5)